

ZÁRÓVIZSGA FELKÉSZÍTŐ 2018/ 2019. II. FÉLÉV

7/A. A szellemi alkotásokról általában (az alkotó személy jogvédelme). A szerzői jog alanya, tárgya, tartalma. A szerzői jog korlátai, a szomszédos jogok védelme és a közös jogkezelés. Szerzői jogbitorlás.

8/A. Az iparjogvédelem legfontosabb területei: szabadalmi jog, használati mintaoltalom, formatervezési mintaoltalma, védjegyjog

**7/A. A SZELLEMI ALKOTÁSOKRÓL ÁLTALÁBAN
(AZ ALKOTÓ SZEMÉLY JOGVÉDELME).
A SZERZŐI JOG ALANYA, TÁRGYA, TARTALMA.
A SZERZŐI JOG KORLÁTAI, A SZOMSZÉDOS
JOGOK VÉDELME ÉS A KÖZÖS JOGKEZELÉS.
SZERZŐI JOGBITORLÁS.**

- **Kiindulópont (mindkét tételhez)**

- Ptk. 2:55. § [Kisegítő alkalmazás] *„E törvényt kell alkalmazni a hatálya alá tartozó olyan kérdésekben, amelyeket a szerzői jogról és az iparjogvédelemről, valamint az üzleti titok védelméről rendelkező törvények nem szabályoznak.”*

- Külön törvények körébe utalja a jogvédelem egyes kérdéseit

- Külön jogszabályok vonatkoznak a szerzői jogra és az iparjogvédelemre

- A szellemi alkotások jogának fókuszában az alkotó ember áll → alkotása jogi oltalom tárgya

- Ennek megfelelően nevezzük a területet:

- Szellemi alkotások joga

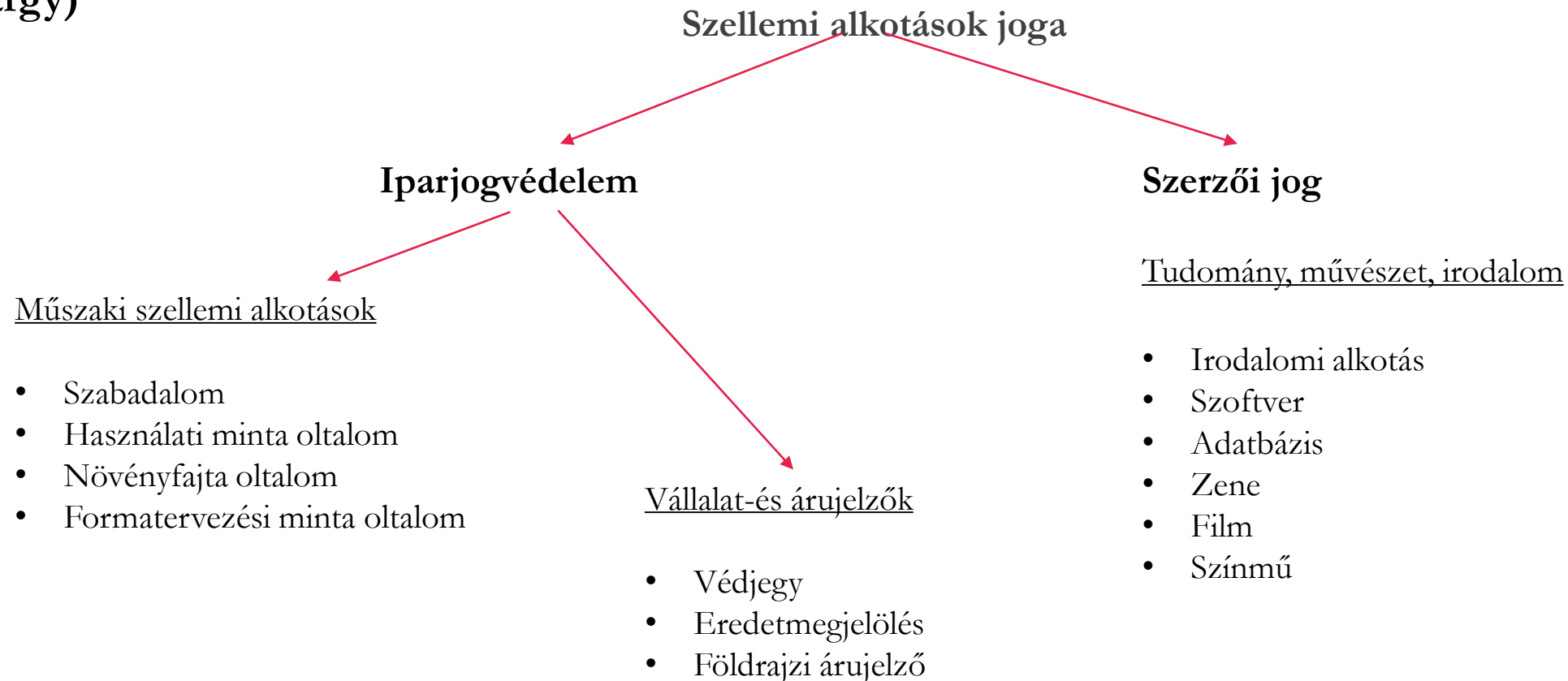
- Eszmei tulajdon

- Szellemi tulajdon

- Szerzői jog és iparjogvédelem → ezt használja a hatályos Ptk.

MI A SZELLEMI ALKOTÁSOK JOGA?

- Szellemi alkotások joga – alkotó tevékenységből eredő alkotások védelme. „eszmei javak”, „szellemi tulajdon”
- Elhelyezése: a tág értelemben vett polgári jogon belüli viszonylagosan önálló jogterület (oka: sajátos tárgy)

A SZERZŐI JOG ALANYA, TÁRGYA, TARTALMA.

- **A szabályozás felépítése:**

- 1999. évi LXXVI. Törvény a szerzői jogról (Szt.)
- 2016. évi XCIII. Törvény a közös jogkezelésről (Kjkt.)
- Mögöttes szabályok: Ptk.

- **A szerzői jogi jogviszony abszolút szerkezetű jogviszony**

- **A szerzői jog alanya: a szerző, aki:**

- a művet megalkotta
- kizárólag természetes személy lehet
- Ő a szerzői jog jogosultja
- Szerzői jogi védelem alatt áll: más szerző művének átdolgozása, fordítása is HA egyéni, eredeti jellege van

- **Közös művek**

- Ha részei nem használhatók fel önállóan → együttesen, egyenlő arányban
- Összekapcsolt művek → önállóan is felhasználhatók

- **Együttesen létrehozott művek**

- A megalkotásban együttműködő szerzők hozzájárulásai úgy egyesülnek, hogy nem lehet meghatározni külön-külön az egyes szerzők jogait Pl. nemzeti szabvány

- **Gyűjteményes mű (szerkesztő)**

A SZERZŐI JOG ALANYA, TÁRGYA, TARTALMA.

- A szerzői jogi jogviszony tárgya: a szerzői jogi oltalom alatt álló *mű és a kapcsolódó jogi teljesítmény*

A MŰ

- **A szerzői jogi oltalom feltétele:** Minden, a művészet, irodalom, tudomány tárgykörébe tartozó alkotás, amely
 - a szerző szellemi tevékenységéből származik,
 - egyéni
 - eredeti jellegű
- } Konjunktív!
- Nincsen taxatív felsorolás a tv-ben. Pl.: Irodalmi alkotás, nyilvánosan tartott beszéd, Jelmez, díszlet, ezek terve, térképmű, fotó, zene, színpadi mű, táncjáték, építészeti alkotás, rajzolás, festés, szobrászat, stb.
 - **Nem függ a védelem:** esztétikai, minőségi, mennyiségi szempontoktól, értékítéletektől
 - **Nem áll oltalom alatt:** Jogszabályok, állami irányítás egyéb jogi eszközei, bírósági, hatósági határozatok, hivatalos közlemények, ügyiratok, Sajtótermék közleményének alapjául szolgáló hírek, tények, Ötlet, elv, elgondolás, működési módszer, matematikai művelet, folklór

A SZERZŐI JOG ALANYA, TÁRGYA, TARTALMA.

A KAPCSOLÓDÓ JOGI TELJESÍTMÉNY

- **Kapcsolódó jogok védelme**
 - Szomszédos jogok és
 - Előadóművészek,
 - hangfelvétel előállítók,
 - rádió és televízió szervezetek,
 - filmelőállítók
 - Adatbázis előállítók
 - TELJESÍTMÉNY

A szerzői jogi oltalom keletkezése:
a mű megalkotásának pillanatában,
nem szükséges nyilvántartásba venni

A SZERZŐI JOG ALANYA, TÁRGYA, TARTALMA.

- A szerzőt a mű létrejöttétől kezdve megilletik a szerzői jogok - a személyhez fűződő és a vagyoni jogok - összessége.

Személyhez fűződő jogok	Vagyoni jogok
a szerzőhöz tapadnak, elidegeníthetetlenek	A szerzőt illetik, nem mondhat le róluk DE felhasználási szerződéssel engedély adható a gyakorlásukra!
A mű nyilvánosságra hozatala (és visszavonás joga)	Többszörözés
A név feltüntetése (és anonimitás joga)	Terjesztés
A mű egységének védelme – integritáshoz fűződő jog	Nyilvános előadás
	Nyilvánossághoz közvetítés
	Átdolgozás
	Kiállítás

A SZERZŐI JOG ALANYA, TÁRGYA, TARTALMA.

- **A VAGYONI JOGOKAT KIZÁRÓLAG A SZERZŐ GYAKOROLHATJA, VAGY Ő ENGEDÉLYEZHETI AZOK GYAKORLÁSÁT → módja: felhasználási szerződéssel**
- Felhasználási szerződés alapján a szerző engedélyt ad művének a felhasználására, a felhasználó pedig köteles ennek fejében díjat fizetni.
 - Írásba kell foglalni (kiv.: napilap, folyóirat)
 - Külön nevesített:
 - **Kiadói szerződés:** a szerző köteles a művet a kiadó rendelkezésére bocsátani, a kiadó pedig jogosult azt kiadni, valamint forgalomba hozni és köteles a szerzőnek díjat fizetni.
 - **Megfilmesítési szerződés:** A filmalkotás létrehozására kötött szerződés alapján a szerző ellenkező kikötés hiányában átruházza az előállítóra a filmalkotás felhasználására és a felhasználás engedélyezésére való jogot.

A szerzőt a felhasználásért cserébe díjazás illeti meg! → jogdíj

- felhasználással arányban álló bevételhez igazodik

- kifejezett írásbeli nyilatkozattal mondhat le róla csak a szerző

A SZERZŐI JOG KORLÁTAI

- A szerzői jog kizárólagos jogot biztosít a szerzőnek, de ez nem korlátlan

Korlátok:

a védelmi idő	a szabad felhasználás	a munkaviszonyban alkotott művek
a szerzői jogi oltalom a szerző életében és halálát követő 70 évig áll fenn	a felhasználáshoz nem kell engedélyt kérni és díjtalan	Ha a mű elkészítése a szerzőnek munkaviszonyból folyó kötelessége, a mű átadása a nyilvánosságra hozatalhoz való hozzájárulásnak minősül
utána közkinccs: szabadon felhasználható	Csak nyilvánosságra hozott művek esetén	a mű átadásával a vagyoni jogokat a szerző jogutódjaként a munkáltató szerzi meg
halált követő év január 1-től kell számolni	Haszonszerzési cél nélkül!	A szerzőt megfelelő díjazás illeti meg, ha a munkáltató a felhasználásra másnak engedélyt ad
	Pl.: idézés, magáncélú másolás, iskolai rendezvényen nyilvános előadás, átvétel	Lényege: jogátzállás (jogutódlás) a vagyoni jogok tekintetében. Szerző → munkáltató

A SZOMSZÉDOS JOGOK VÉDELME

- A szerzői jogi törvény védelmet biztosít azoknak is, akik:
 - szerzői művek felhasználásával,
 - előadásával,
 - forgalmazásával és
 - egyéb „közvetítő” tevékenységgel járulnak hozzá a szerzői művek terjesztéséhez.
- Az ilyen tevékenységekkel foglalkozókat nevezzük szomszédos jogi jogosultaknak.
- Másik név: szerzői joghoz kapcsolódó jogosultak

- Például:
 - előadóművészek,
 - hangfelvétel-előállítók,
 - rádió- és a televízió-szervezetek,
 - filmelőállítók, valamint az
 - Adatbázis előállítók

A KÖZÖS JOGKEZELÉS

- 2016. évi XCIII. törvény
- Fogalom: minden olyan eset, amikor egy szervezet több szerzői, vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogosult javára, a jogosultak közös érdekében szerzői, vagy kapcsolódó jog körébe eső vagyoni jogot gyakorol. Közös jogkezelő szervezet csak olyan szervezet (egyesület) lehet, amelynek ez a főtevékenysége, és amely vagy a képviselt jogosultak („tulajdonosi”) ellenőrzése alatt áll, vagy nyereségszerzési cél nélkül működik
- Lényege: tipikusan olyan esetek, amikor a szerzői jogok nem gyakorolhatóak önállóan, közvetlenül a szerző engedélyével. Pl: zeneszámok rádióban történő lejátszása
- Közös jogkezelő: pl. Artisjus (zeneművek közös jogkezelése.)
- Kizárólag egyesületként működhet
- alapvető közös jogkezelési tevékenységek:
 - megállapítja a jogdíjakat és a felhasználás egyéb feltételeit
 - adatokat gyűjt a művek és a kapcsolódó jogi teljesítmények felhasználásáról,
 - beszedi, felosztja és névre szólóan kifizeti vagy felosztás céljára másik közös jogkezelő szervezetnek átadja a jogdíjakat
 - fellép a szerzői jog vagy a kapcsolódó jog megsértésével szemben

SZERZŐI JOGBITORLÁS

- Bitorlás – a szerzői jog megsértése
- Szankciórendszer (Szt., Ptk., Btk.)
- Jogsértést megalapozza:
 - személyhez fűződő jogok megsértése
 - vagyoni jogok megsértése
 - Díjigény megsértése
 - Szomszédos jogok megsértése

Polgári jogi jogkövetkezmények:

- **Szubjektív**
 - Sérelemdíj
 - kártérítés
- **Objektív**

- Objektív jogkövetkezmények:
 - a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;
 - a jogsértés vagy az azzal közvetlenül fenyegető cselekmények abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;
 - a jogsértő - nyilatkozattal vagy más megfelelő módon - adjon elégtételt, és hogy szükség esetén a jogsértő részéről és költségén az elégtételnek megfelelő nyilvánosságot biztosítsanak;
 - a jogsértő szolgáltatson adatot a jogsértéssel érintett dolgok vagy szolgáltatások előállításában, forgalmazásában, illetve teljesítésében résztvevőkről, a jogsértő felhasználásra kialakított üzleti kapcsolatokról;
 - a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítését;
 - sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását, jogsértéshez használt eszközök és anyagok, jogsértéssel előállott dolgok lefoglalását, meghatározott személynek történő átadását, kereskedelmi forgalomból való visszahívását, onnan való végleges kivonását, illetve megsemmisítését.

**8/A. AZ IPARJOGVÉDELEM
LEGFONTOSABB TERÜLETEI:
SZABADALMI JOG,
HASZNÁLATI MINTAOLTALOM,
FORMATERVEZÉSI MINTA OLTALMA,
VÉDJEGYJOG**

- **Kiindulópont (mindkét tételhez)**

- Ptk. 2:55. § [Kisegítő alkalmazás] *„E törvényt kell alkalmazni a hatálya alá tartozó olyan kérdésekben, amelyeket a szerzői jogról és az iparjogvédelemről, valamint az üzleti titok védelméről rendelkező törvények nem szabályoznak.”*

- Külön törvények körébe utalja a jogvédelem egyes kérdéseit

- Külön jogszabályok vonatkoznak a szerzői jogra és az iparjogvédelemre

- A szellemi alkotások jogának fókuszában az alkotó ember áll → alkotása jogi oltalom tárgya

- Ennek megfelelően nevezzük a területet:

- Szellemi alkotások joga

- Eszmei tulajdon

- Szellemi tulajdon

- Szerzői jog és iparjogvédelem → ezt használja a hatályos Ptk.

MI A SZELLEMI ALKOTÁSOK JOGA?

- Szellemi alkotások joga – alkotó tevékenységből eredő alkotások védelme. „eszmei javak”, „szellemi tulajdon”
- Elhelyezése: a tág értelemben vett polgári jogon belüli viszonylagosan önálló jogterület (oka: sajátos tárgy)

Szellemi alkotások joga

Iparjogvédelem

Műszaki szellemi alkotások

- Szabadalom
- Használati minta oltalom
- Növényfajta oltalom
- Formatervezési minta oltalom

Vállalat-és árujelzők

- Védjegy
- Eredetmegjelölés
- Földrajzi árujelző

Szerzői jog

Tudomány, művészet, irodalom

- Irodalmi alkotás
- Szoftver
- Adatbázis
- Zene
- Film
- Színmű

KÜLÖNBSÉG:

Az iparjogvédelmi oltalom keletkezése: bejegyzéssel,
A szerzői jogi oltalom keletkezése: automatikus

SZABADALMI JOG

- **A találmányok oltalma szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. tv.**

- Szabadalom = a találmány jogi oltalma

- Találmány: a technikai fejlődést jelentősen előrevivő műszaki szellemi alkotás
- Találmány nem egyenlő a szabadalommal

- A szabadalmazható találmány kritériumai

- Újdonság
- Feltalálói tevékenységen alapul
- Iparilag alkalmazható
- Nincs kizárva az oltalomból
 - Kizárt az oltalomból:
 - Közrend, közérkölcsebe ütközés
 - Nem minősül találmánynak
 - Esztétikai alkotás
 - Felfedezés, tudományos elmélet, matematikai módszer
 - Számítógépi program
 - Klónozás
 - Állat-és növényfajták

Feltaláló	Szabadalmas
Aki a találmányt megalkotta	Aki a jogi oltalmat (szabadalmat) megkapta. Lehet a feltaláló, de nem minden esetben. Pl. szolgálati találmány esetében elválik a kettő

SZABADALMI JOG

- Oltalom ideje: 20 év
- **A szabadalmi jog tartalma:**
 - A feltaláló – az a személy, aki a találmányt megalkotta
 - Név feltüntetésének joga
 - Nyilvánosságra hozatal
 - Találmánybitorlás ellen felléphet
 - Szabadalmas – az oltalom jogosultja (feltaláló, vagy jogutódja)
 - Kizárólagos jog a hasznosításra
 - Szabadalom bitorlás (nemleges megállapítási eljárás)
 - Szabadalmas kötelezettségei
 - Találmány feltárása
 - Szabadalom hasznosítása
 - Szabadalom fenntartása

SZABADALMI JOG

Szolgálati és alkalmazotti találmány

Szolgálati találmány	Alkalmazotti találmány
akinek munkaviszonyból folyó kötelessége, hogy a találmány tárgykörébe eső megoldásokat dolgozzon ki	ha a feltaláló anélkül, hogy ez munkaviszonyból eredő kötelessége lenne, olyan találmányt dolgoz ki, amelynek hasznosítása munkáltatója tevékenységi körébe tartozik
szabadalom a feltaláló jogutódjaként a munkáltatót illeti meg	a szabadalom a feltalálót illeti meg, a munkáltató azonban jogosult a találmány hasznosítására.
feltalálónak kötelessége a találmányt a munkáltatóval ismertetni	feltalálónak kötelessége a találmányt a munkáltatóval ismertetni

SZABADALMI JOG

- A végleges szabadalmi oltalom megszűnik, ha
 - az oltalmi idő lejár,
 - a fenntartási díjat nem fizették meg,
 - a szabadalmas az oltalomról lemondott, vagy
 - a szabadalmat megsemmisítették

HASZNÁLATI MINTAOLTALOM

- **Használati minták oltalmáról szóló 1991. évi XXXVIII. tv.**

- Használati minta: valamely tárgy kialakítására, szerkezetére vagy részei elrendezésére vonatkozó megoldás, ha ...

- Oltalmazhatóság feltételei:

- Újdonság
- Feltalálói lépésen alapul
- Iparilag alkalmazható
- Nincs kizárva az oltalomból
 - Nem részesülhet oltalomban:
 - a termék esztétikai kialakítása és
 - a növényfajta.

A mintaoltalom megszűnésének esetei:

- az oltalmi idő lejárt,
- a fenntartási díj megfizetésének elmulasztása,
- a mintaoltalom jogosultja az oltalomról lemondott, vagy
- a mintaoltalmat megsemmisítették

- Oltalmi idő : 10 év

- Keletkezés: lajstromba vétel (bejelentés napjára visszaható hatállyal)

- Szabálya: használati mintákról szóló tv (1991. évi XXXVIII. tv) + szabadalmi tv.

FORMATERVEZÉSI MINTA OLTALMA

- 2001. évi XLVIII. törvény a formatervezési minták oltalmáról
- dizájn védelme
- Formatervezési mintaoltalomban részesülhet: minden
 - Új és
 - Egyéni jellegű minta
 - Nincs kizárva az oltalomból
 - Kizárt, ha:
 - a külső jellegzetessége kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következménye,
 - ha a közrendbe vagy a közerkölcsbe ütközik
- Formatervezési minta.
 - Minta: valamely termék egészének vagy részének megjelenése, amelyet magának a terméknek, illetve a díszítésének a külső jellegzetességei - különösen a rajzolat, a körvonalak, a színek, az alak, a felület, illetve a felhasznált anyagok jellegzetességei – eredményeznek.

FORMATERVEZÉSI MINTA OLTALMA

- Oltalmi idő: bejelentés napjától számított 5 év (+ további 4x5 éves időtartamra meghosszabbítható)
- A mintaoltalom megszűnésének esetei:
 - az oltalmi idő lejárt,
 - A mintaoltalom jogosultja az oltalomról lemond, vagy
 - a mintaoltalom megsemmisítése

VÉDJEJOG

- Az iparjogvédelmen belül a vállalat és árujelzők közé tartozik

- Def.: Olyan **grafikailag ábrázolható megjelölés, amely alkalmas arra, hogy valamely árut vagy szolgáltatást megkülönböztessen mások áruitól vagy szolgáltatásaitól.**
- Pl.:
 - Szó, szóösszetétel, beleértve a személyneveket és a jelmondatokat - adidas, „balfi, tele étellel!”
„Have a break, have a kit kat”
 - Betű, szám,;
 - Ábra, kép;
 - Sík- vagy térbeli alakzat, beleértve az áru vagy a csomagolás formáját;
 - Szín, színösszetétel, fényjel, hologram;
 - Hang; valamint
 - Ezek összetétele

Egy megjelölés akkor lajstromozható védjegyként, ha nem állnak fenn abszolút vagy relatív kizáró okok.

VÉDJEJOG

Az abszolút kizáró okok

- ha a megjelölés nem felel meg a törvény által meghatározott feltételeknek (grafikailag nem ábrázolható),
- ha nem alkalmas a megkülönböztetésre,
- ha kizárólag olyan formából áll, ami az áru jellegéből következik,
- ha közrendbe vagy közérkölcsebe ütközik,
- ha az áru alkalmas a fogyasztók megtévesztésére,
- ha rosszhiszeműen jelentették be.

Relatív kizáró ok például ha

- azonos áruk, illetve szolgáltatások tekintetében a korábbi védjeggyel azonos, későbbi elsőbbségű megjelölés kaphat oltalmat,
- vagy ha a megjelölés olyan, amelyet a fogyasztók összetéveszthetnek más, korábban bejegyzett védjeggyel.

VÉDJEGBITORLÁS

- A védjegyjogosult bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül gazdasági tevékenységi körében használ:
 - Védjeggyel azonos megjelölést olyan árukkal, szolgáltatásokkal, amelyek azonosak az árujegyzékben szereplővel
 - Olyan megjelölést, amit a fogyasztók a védjeggyel összetéveszthetnek a megjelölés és a védjegy azonossága vagy hasonlósága miatt.
- Jóhírű védjegy jogosultja - árujegyzéktől függetlenül felléphet a védjeggyel azonos vagy hasonló megjelöléssel szemben, ha a védjegy belföldön jó hírnevet élvez és a megjelölés alapos ok nélkül történő használata sértené vagy kihasználná a jó hírnevet
- Jogkövetkezmények
 - Objektív + szubjektív

VÉDJEJOG

- Oltalmi idő: a bejelentés napjától számított 10 (további 10-10 éves időtartamra akárhányszor megújítható).
- A védjegyoltalom megszűnésének esetei:
 - az oltalmi idő megújítás nélkül lejárt,
 - a védjegyjogosult az oltalomról lemondott,
 - a védjegyet törölték,
 - a védjegyjogosult a védjegy tényleges használatát elmulasztotta,
 - a védjegy elveszítette megkülönböztető képességét, vagy megtévesztővé vált,
 - a védjegyjogosult jogi személy jogutód nélkül megszűnt